Raspodijeljeni sustavi (RS)

Nositelj: doc. dr. sc. Nikola Tanković
Asistent: Luka Blašković, mag. inf.

Ustanova: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet informatike u Puli

(6) Razvojni okvir FastAPI

FastAPI je moderni web okvir za izgradnju API-ja koji se temelji na modernom Pythonu i tipovima (*type hints*). Radi se o relativnoj novom razvojnom okviru koji je prvi put objavljen 2018. godine te je od onda u aktivnom razvoju, a bilježi sve veću popularnost među Python programerima. Glavne funkcionalnosti FastAPI-ja uključuju automatsku generaciju dokumentacije, odličnu brzinu izvođenja koja je mjerljiva sa brzinom izvođenja razvojnih okvira temeljenih na Node-u i Go-u, kao i mogućnost korištenja tipova podatka za definiranje ulaznih i izlaznih očekivanih vrijednosti, validaciju podataka temeljenu na Pydantic modelima, automatsko generiranje dokumentacije itd. Konkretno u sklopu ovog kolegija, naučit ćemo kako razvijati s FastAPI-jem u svrhu implementacije mikroservisa koji se koriste u raspodijeljenim sustavima.

Posljednje ažurirano: 8.1.2025.

- skripta nije dovršena

Sadržaj

- Raspodijeljeni sustavi (RS)
- (6) Razvojni okvir FastAPI
  - Sadržaj
- 1. Uvod u FastAPI
  - 1.1 Instalacija
  - 1.2 Definiranje ruta
    - 1.2.1 Parametri ruta (eng. route parameters)
      - Primitivni tipovi koji podržavaju type hinting:
      - Kolekcije koje podržavaju type hinting:
    - 1.2.2 Query parametri (eng. query parameters)

- 2. Pydantic
  - 2.1 Input/Output modeli
  - 2.2 Zadaci za vježbu - Osnove definicije ruta i Pydantic modela

1. Uvod u FastAPI

FastAPI je moderni web okvir za izgradu brzih i učinkovitih API-ja. Temelji se na Python anotacije zvane *type hints* kako bi omogućio lakšu validaciju dolaznih HTTP zahtjeva i odgovora što smanjuje greške tijekom razvoja i egzekucije programa te povećava sigurnost i olakšava održavanje koda. Jedna od ključnih značajki FastAPI-ja je i **automatska generacija dokumentacije** putem alata Swagger UI, ali i mogućnost korištenja Pydantic modela za validaciju složenijih podatkovnih struktura.

Po svom dizajnu, FastAPI je *non-blocking*, što znači da je sposoban obrađivati više zahtjeva istovremeno (konkurentno) bez blokiranja izvođenja glavne dretve. Kao temelj koristi Starlette web okvir koji je lagan i brz asinkroni web okvir. Pozadinska tehnologija koja omogućuje ovakvo ponašanje je ASGI, odnosno *Asynchronous Server Gateway Interface*. Radi se o relativnoj novoj konvenciji za razvoj web poslužitelja u Pythonu koja je zamijenila stariju WSGI konvenciju. Glavna mana je što **WSGI nije bio dizajniran za asinkrono izvođenje**.

Primjeri razvojnih okvira koji su temeljeni i prvenstveno razvijani na WSGI konvenciji uključuju Django i Flask (iako se danas mogu učiniti asinkronim uz određene ekstenzije).

Projekt iz kolegija Raspodijeljeni sustavi moguće je napraviti koristeći FastAPI kao temeljni web okvir za izgradnju mikroservisa. U nastavku slijedi upute za instalaciju FastAPI-ja te primjere kako ga kvalitetno koristiti u praksi.

> FastAPI logotip

1.1 Instalacija

FastAPI je odlično dokumentiran te postoji mnoštvo resursa na internetu koji vam mogu pomoći u njegovom učenju i razvoju. Preporučuje se korištenje FastAPI dokumentacije kao primarnog izvora informacija.

> Dostupno na: https://fastapi.tiangolo.com/learn/

Za početak, potrebno je pripremiti **virtualno okruženje**. Mi ćemo ovdje koristiti `conda` modul:

```
conda create --name rs_fastapi python=3.13
conda activate rs_fastapi
```

Isto možete napraviti i kroz `Anaconda Navigator` grafičko sučelje.

Nakon što smo aktivirali virtualno okruženje, instaliramo FastAPI:

```
pip install "fastapi[standard]"
```

Napravite novi direktorij, npr. `rs_fastapi` i u njemu izradite datoteku `main.py`:

Uključujemo FastAPI modul i definiramo instancu aplikacije:

```
from fastapi import FastAPI

app = FastAPI()
```

FastAPI koristi Uvicorn kao ASGI server. **Uvicorn** podržava HTTP/1.1 standard te WebSockets protokole. Dolazi instaliran s FastAPI-jem (ako ste ga instalirali sa `[standard]` zastavicom kao što je prikazano iznad). U tom slučaju, možete pokrenuti FastAPI poslužitelj koristeći sljedeću naredbu:

```
fastapi dev main.py
```

Naredba `fastapi dev` čita datoteku `main.py` i pokreće FastAPI poslužitelj koristeći *uvicorn*. U pravilu, FastAPI poslužitelj će biti pokrenut portu `8000`, ako je slobodan.

Možete otvoriti web preglednik i posjetiti http://localhost:8000 odnosno http://localhost:8000/docs kako biste vidjeli **generiranu dokumentaciju** (Swagger UI).

- alternativno, možete pristupiti i ReDoc dokumentaciji na http://localhost:8000/redoc.

Swagger UI i **Redoc** su alati za generiranje dokumentacije iz OpenAPI specifikacije. FastAPI generira OpenAPI specifikaciju automatski na temelju definiranih ruta i Pydantic modela, a Swagger UI i ReDoc su alati koji tu specifikaciju prikazuju na korisnički prihvatljiv način - **u obliku web stranice s interaktivnim elementima.**

Ako pokušate otvoriti dokumentaciju, vidjet ćete da trenutno nema definiranih ruta.

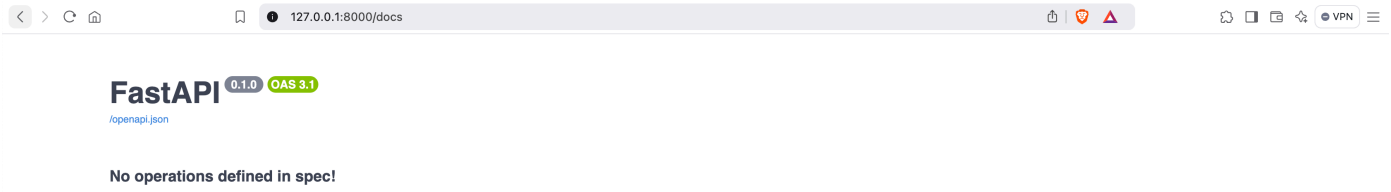

1.2 Definiranje ruta

FastAPI koristi **dekoratore** za definiranje ruta. U Pythonu, dekoratori (eng. *decorators*) su **funkcije ili klase koje proširuju funkcionalnost druge funkcije ili klase** bez promjene njene implementacije. Dekoratori omogućuju dodavanje funkcionalnosti na postojeće funkcije na čitljiviji način.

U kontekstu funkcijskog programiranja, **dekoratori su funkcije višeg reda** (eng. *higher-order functions*) koje rade sljedeće:

1. Primaju funkciju (ili klasu) kao argument
2. Dodaju neku funkcionalnost (ponašanje) toj funkciji

3. Vraćaju "modificiranu" funkciju (ili klasu)

Dekoratori se koriste prije definiranja funkcije kojoj želimo dodati funkcionalnost, **oznakom `@` prije naziva dekoratora**.

Konkretno, FastAPI koristi dekoratore za definiranje ruta. Na primjer, sljedeći kod definira jednostavnu GET rutu koja vraća JSON odgovor s porukom `"Hello, world!"`

```
from fastapi import FastAPI

app = FastAPI()

@app.get("/") # dekorator za GET metodu na korijenskoj ruti
def read_root(): # funkcija koja se poziva kada se posjeti korijenska ruta
    return {"message": "Hello, world!"} # vraća JSON odgovor u tijelu HTTP odgovora
```

Ekvivalentan kod koji smo pisali prilikom definiranja `aiohttp` rute izgledao bi ovako:

```
from aiohttp import web

def handle(request):
    return web.json_response({"message": "Hello, world!"})

app = web.Application()
app.router.add_get('/', handle)
```

Dakle, FastAPI koristi dekoratore za definiciju:

1. **Metode** HTTP za rute (`GET`, `POST`, `PUT`, `PATCH`, `DELETE`, itd.)
2. **Putanje** ruta (npr. `/`, `/items/{item_id}`, `/users/{user_id}/items/{item_id}`, itd.)

***Handler* funkciju koja se mora izvršiti pišemo neposredno ispod dekoratora.**

U FastAPI-ju možemo koristiti sljedeće dekoratore za definiranje ruta:

- `@app.get(path)` - definira GET rutu
- `@app.post(path)` - definira POST rutu
- `@app.put(path)` - definira PUT rutu
- `@app.delete(path)` - definira DELETE rutu
- `@app.patch(path)` - definira PATCH rutu
- `@app.options(path)` - definira OPTIONS rutu
- `@app.head(path)` - definira HEAD rutu

1.2.1 Parametri ruta (eng. route parameters)

Parametre ruta definiramo na isti način kao i u `aiohttp` biblioteci, koristeći vitičaste zagrade `{}`. Na primjer, sljedeći kod definira rutu koja očekuje `proizvod_id` kao parametar:

```python
@app.get("/proizvodi/{proizvod_id}")
def get_proizvod(proizvod_id):
    return {"proizvod_id": proizvod_id}
```

HTTP zahtjev možete poslati koristeći bilo koji alat, međutim kad već radimo s FastAPI-jem, dobra je praksa koristiti ugrađenu interaktivnu dokumentaciju koju generira Swagger.

- Otvorite http://localhost:8000/docs u web pregledniku kako biste pristupili generiranoj dokumentaciji.

Ako je kod ispravan, trebali biste vidjeti definiranu rutu u dokumentaciji:

- `GET /proizvodi/{proizvod_id} Get Proizvod`

gdje je `Get Proizvod` ustvari **naziv handler funkcije** koju smo definirali, a ruta `GET /proizvodi/{proizvod_id}` je **definirana dekoratorom**.

Odaberite rutu i kliknite na `Try it out` kako biste mogli poslati HTTP zahtjev. U polje `proizvod_id` unesite neku vrijednost i kliknite na `Execute`. Ukoliko je sve ispravno, trebali biste vidjeti odgovor s definiranom vrijednosti `proizvod_id`.

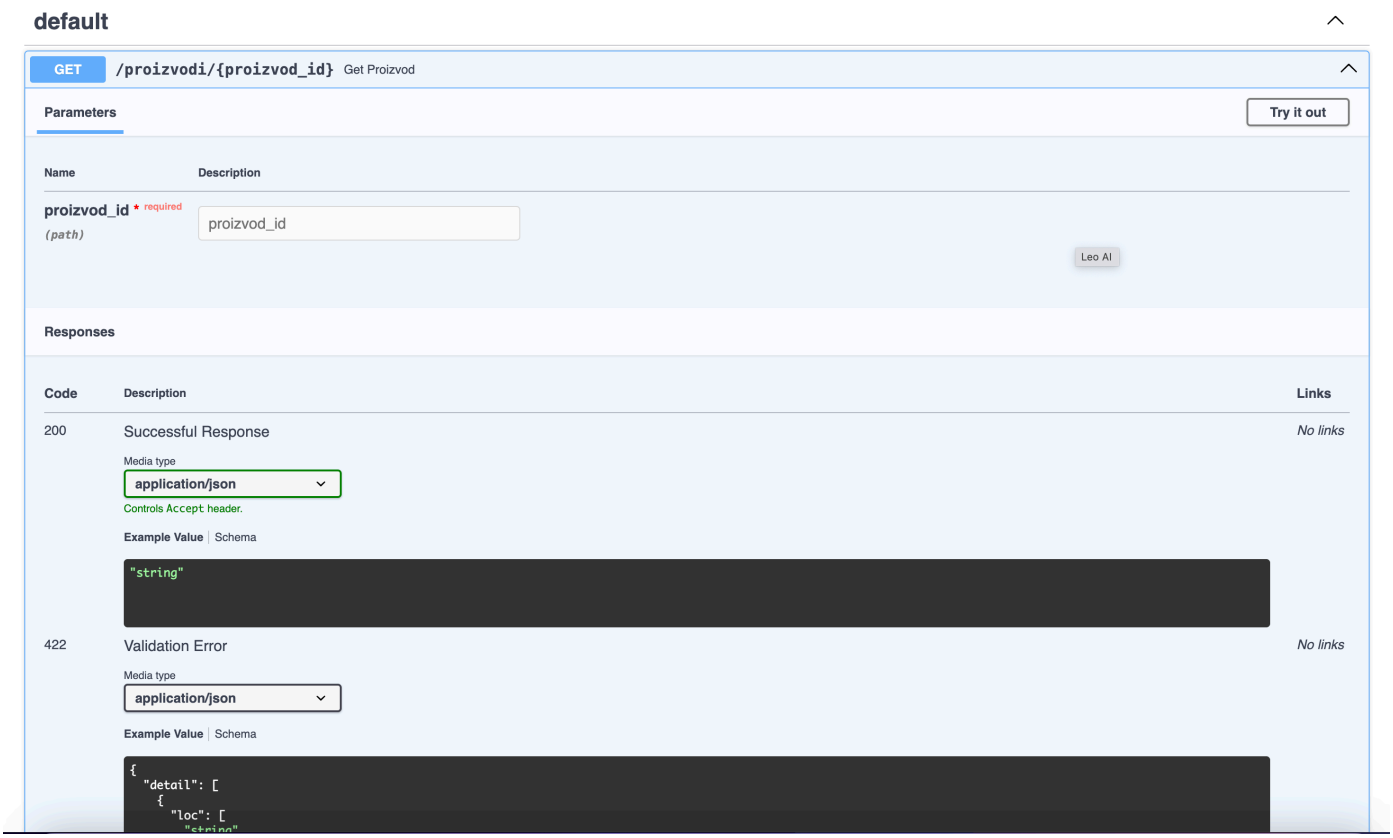

> Generirana FastAPI Swagger dokumentacija, dostupna na http://localhost:8000/docs

Vidimo da generirana dokumentacija nudi **pregled svih podataka koje očekuje i vraća naša ruta**, odnosno sve podatke o HTTP zahtjevu koji se očekuje te o odgovoru koji će se vratiti.

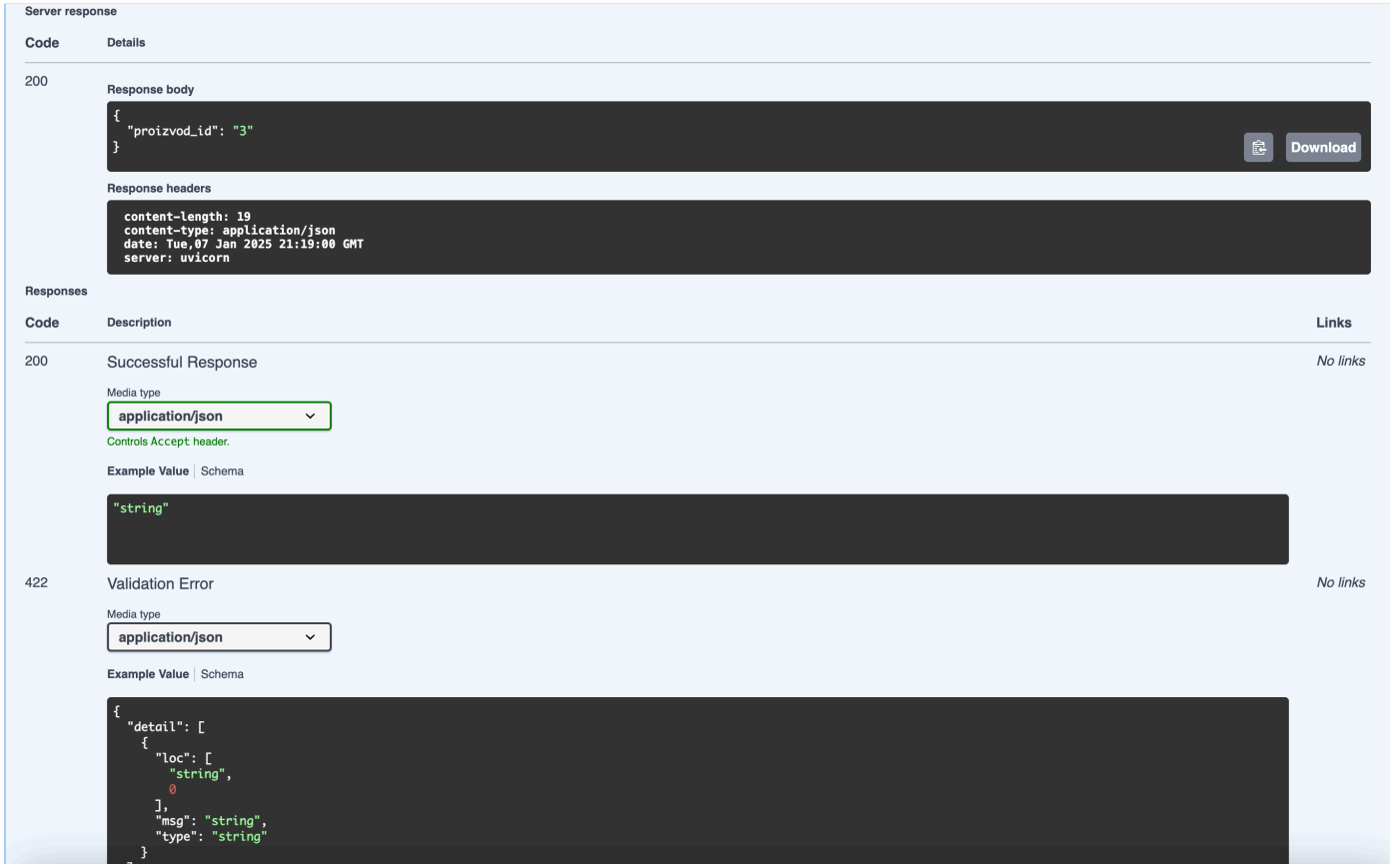

> U interaktivnoj dokumentaciji možemo vidjeti detaljan pregled HTTP odgovora koji vraća FastAPI poslužitelj

U Swagger interaktivnoj dokumentaciji možemo vidjeti sljedeće elemente HTTP odgovora:

- **Response body**: JSON odgovor koji je vraćen, u ovom slučaju: `{"proizvod_id": "3"}`
- **Response code**: HTTP statusni kod koji je vraćen, u ovom slučaju: `200 OK`
- **Response headers**: zaglavlja HTTP odgovora

Uz to možemo vidjeti i primjere ispravnog i neispravnog odgovora te definirane **podatkovne modele** (sheme), ako postoje.

Primijetite sljedeće, FastAPI je automatski **parsirao parametar** `proizvod_id` iz URL-a i proslijedio ga kao argument funkciji `get_proizvod`.

```
@app.get("/proizvodi/{proizvod_id}")
def get_proizvod(proizvod_id):
    return {"proizvod_id": proizvod_id}
```

Ako pogledate odgovor, vidjet ćete da je vrijednost `proizvod_id` ustvari `string`: `"proizvod_id": "3"`.

- FastAPI automatski parsira parametre ruta u odgovarajući tip podatka, ovisno o tipu koji je definiran u Python funkciji. Kako mi nismo definirali ništa, pretpostavlja se da je tip `str`.

Ako bi htjeli naglasiti da je očekivani parametar `proizvod_id` tipa `int`, možemo to napraviti koristeći ***Python type hinting***:

- to radimo na način da pišemo **tip podataka odvojen dvotočkom nakon imena parametra**

Primjer: Želimo da je `proizvod_id` tipa `int`:

```
@app.get("/proizvodi/{proizvod_id}")
def get_proizvod(proizvod_id: int): # dodajemo type hinting za int
    return {"proizvod_id": proizvod_id}
```

Pošaljite opet zahtjev u dokumentaciji i vidjet ćete da je sada vrijednost `proizvod_id` tipa `int`: `"proizvod_id": 3`. Zaključujemo da *type hinting* u FastAPI-ju nije samo dekorativna značajka, već ima i praktičnu svrhu na način da odrađuje **automatsko parsiranje i validaciju podataka**.

Međutim, ako se vratimo na dokumentaciju i pošaljemo sljedeći zahtjev:

- `GET /proizvodi/Marko`

Vidjet ćemo da poslužitelj **baca grešku** jer je očekivani tip podataka `int`, a mi smo poslali `str`.

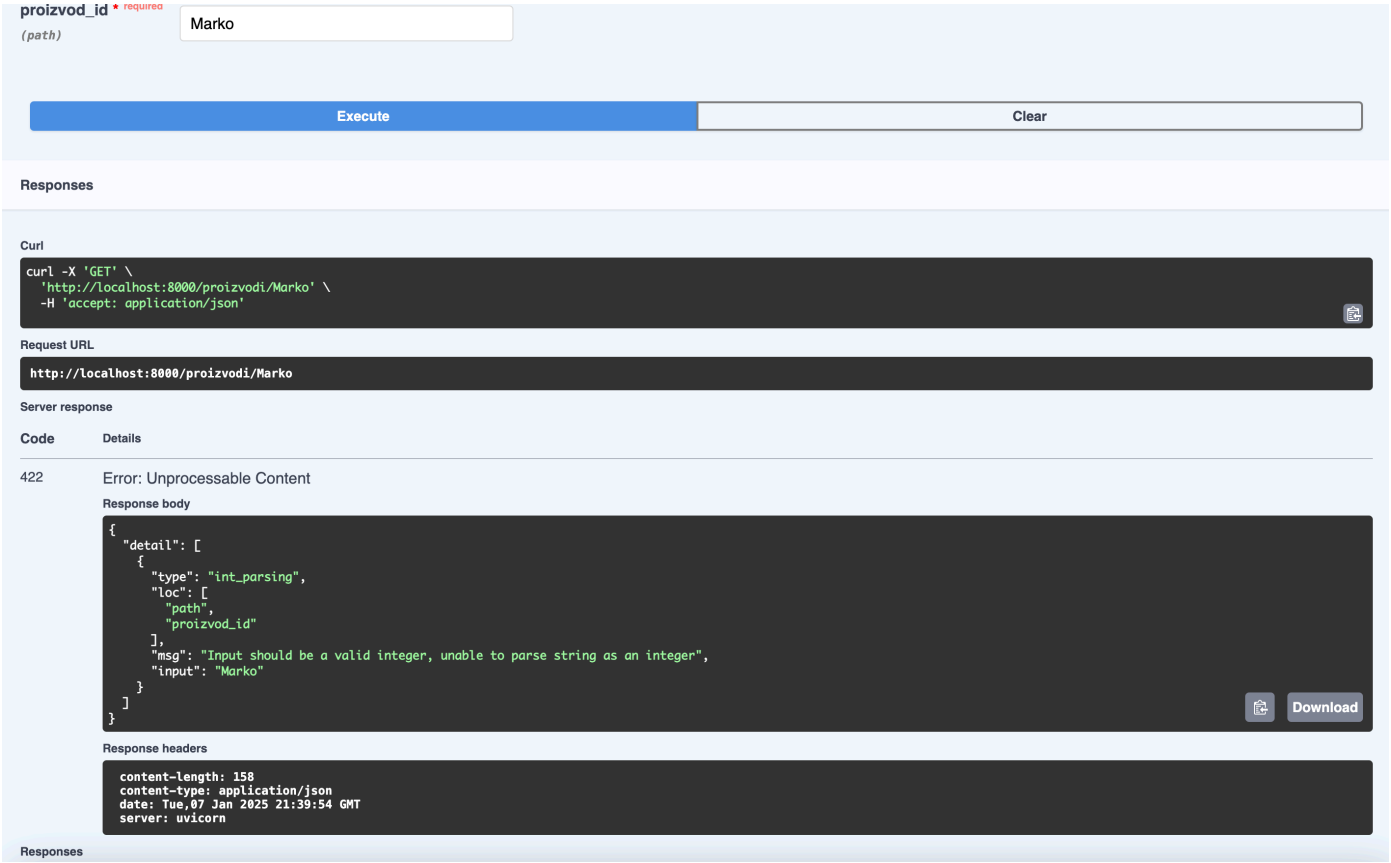

> FastAPI automatski baca grešku ako se očekivani tip podataka ne podudara s onim što je poslano

Dobili smo detaljnu grešku, sa statusnim kodom `422 Unprocessable Entity` i složenim objektom HTTP odgovora:

```
{
  "detail": [
    {
      "type": "int_parsing",
      "loc": ["path", "proizvod_id"],
      "msg": "Input should be a valid integer, unable to parse string as an integer",
      "input": "Marko"
    }
  ]
}
```

FastAPI poslužitelj automatski obrađuje ovu grešku za nas (**ne moramo ih obrađivati ručno kao do sada**) i sadrži sve potrebne informacije o grešci, uključujući tip greške, lokaciju greške, poruku greške i ulazne podatke koji su uzrokovali grešku.

Primitivni tipovi koji podržavaju type hinting:

- `str` - string
- `int` - cijeli broj
- `float` - decimalni broj
- `bool` - logička vrijednost
- `bytes` - niz bajtova
- `none` - `None` (nema vrijednosti)

Kolekcije koje podržavaju type hinting:

- `list` - lista
- `tuple` - uređeni par
- `set` - skup
- `frozenset` - nepromjenjivi skup
- `dict` - rječnik

Primjer: Nadogradit ćemo postojeću aplikaciju tako da pronalazi odgovarajući proizvod u *in-memory* listi proizvoda te omogućit korisniku da ga **dohvati prema imenu**. Također, dodat ćemo rutu za **dodavanje novog proizvoda** u listu.

Definirajmo nekoliko proizvoda u listi. Svaki proizvod sadrži ključeve `id`, `naziv`, `boja` i `cijena`:

```
proizvodi = [
  {"id": 1, "naziv": "majica", "boja": "plava", "cijena": 50},
  {"id": 2, "naziv": "hlače", "boja": "crna", "cijena": 100},
  {"id": 3, "naziv": "tenisice", "boja": "bijela", "cijena": 150},
  {"id": 4, "naziv": "kapa", "boja": "smeđa", "cijena": 20}
]
```

1. **Definirat ćemo prvo rutu koja će omogućiti dohvaćanje svih proizvoda:**

```
@app.get("/proizvodi")
def get_proizvodi(): # funkcija ne prima argumente jer nemamo parametre
  return proizvodi
```

2. **Zatim ćemo definirati rutu koja će omogućiti dohvaćanje proizvoda prema imenu**, dakle: `/proizvodi/{naziv}`:

Možemo koristiti ugrađenu Python funkciju `next()` koja će nam omogućiti pronalazak **prvog proizvoda koji zadovoljava uvjet**. Sintaksa nalikuje na *list comprehension*, ali s dodatnim parametrom `default` koji se vraća ako se ne pronađe nijedan element koji zadovoljava uvjet.

- nakon pronalaska prvog elementa koji zadovoljava uvjet, `next()` vraća taj element i **iteriranje se zaustavlja**

Sintaksa:

```
next((expression for iterator in iterable if condition), default)
```

- `expression` - izraz koji se evaluira
- `iterator` - iterator koji prolazi kroz elemente
- `iterable` - kolekcija elemenata (lista, rječnik, skup, tuple, itd.)
- `condition` - uvjet koji mora biti zadovoljen
- `default` - vrijednost koja se vraća ako se ne pronađe nijedan element koji zadovoljava uvjet

Definirajmo rutu za dohvaćanje proizvoda prema imenu:

```
@app.get("/proizvodi/{naziv}") # route parametar "naziv"
def get_proizvod_by_name(naziv: str): # očekujemo string kao naziv proizvoda (ako ne naglasimo se podrazumijeva da je str)
  # pronalazimo proizvod gdje se njegov naziv poklapa s nazivom iz parametra rute "naziv"
  pronadeni_proizvod = next((proizvod for proizvod in proizvodi if proizvod["naziv"] == naziv), None) # None ako se ne pronađe proizvod
  return pronadeni_proizvod
```

3. **Dodavanje proizvoda u listu proizvoda** možemo odraditi definicijom POST zahtjeva na `/proizvodi`:

Ako u definiciji rute ne navedemo route parametre koristeći vitičaste zagrade `{}`, ali u argumentima funkcije postoji parametar, FastAPI će automatski prepoznati da se radi o **JSON tijelu zahtjeva** i parsirati JSON objekt u Python rječnik (automatska deserijalizacija), međutim nije loše eksplicitno navesti da očekujemo `dict` kroz *type hinting*:

```python
@app.post("/proizvodi")
def add_proizvod(proizvod: dict): # očekujemo JSON objekt kao proizvod u tijelu zahtjeva pa hintamo da je to rječnik (dict)
  proizvod["id"] = len(proizvodi) + 1 # dodajemo novi ID (broj proizvoda + 1)
  proizvodi.append(proizvod) # dodajemo proizvod u listu
  return proizvod
```

Otvorite dokumentaciju, uočit ćete sve tri definirane rute.

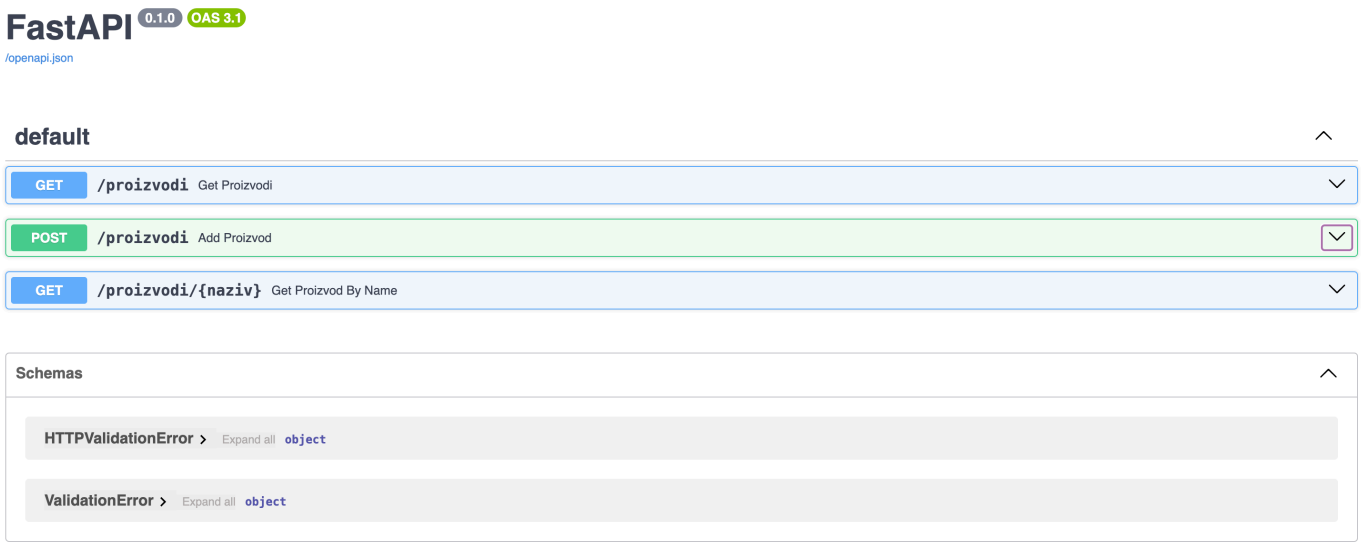

> Generirana dokumentacija s tri definirane rute

Ako otvorite sučelje za rutu POST `/proizvodi`, vidjet ćete da vam se nudi samo opcija za unos **JSON tijela zahtjeva**, budući da nismo naveli parametre:

```
{ "naziv": "šal", "boja": "plava", "cijena": 30 }
```

HTTP Odgovor će biti novi proizvod s automatski dodijeljenim ID-em:

```
{
  "naziv": "šal",
  "boja": "plava",
  "cijena": 30,
  "id": 5 // automatski dodijeljen ID
}
```

1.2.2 Query parametri (eng. query parameters)

Query parametri su parametri koji se šalju u URL-u HTTP zahtjeva, nakon znaka `?`. Na primjer, u URL-u `/proizvodi?boja=plava` query parametar je `boja` s vrijednošću `plava`.

Na FastAPI poslužitelju, **query parametre** možemo definirati koristeći Python *type hinting* na način da ih dodamo kao argumente funkcije, **bez dodavanja u URL putanju** kroz dekorator.

- **FastAPI će takve argumente automatski interpretirati kao query parametre**.

Primjer definiranja rute koja očekuje query parametar `boja`:

```
@app.get("/proizvodi") # u FastAPI-ju ne navodimo query parametre u URL putanji
def get_proizvodi_by_query(boja: str): # očekujemo query parametar "boja"
  pronadeni_proizvodi = [proizvod for proizvod in proizvodi if proizvod["boja"] == boja] # koristimo list comprehension, a ne next() jer možemo imati više proizvoda s istom bojom
  return pronadeni_proizvodi
```

Možemo definirati i više query parametara:

```
@app.get("/proizvodi") # u FastAPI-ju ne navodimo query parametre u URL putanji
def get_proizvodi_by_query(boja: str, max_cijena: int): # očekujemo query parametre "boja" i "max_cijena"
  # koristimo list comprehension, a ne next() jer možemo imati više proizvoda s istom bojom i cijenom manjom ili jednako od max_cijena
  pronadeni_proizvodi = [proizvod for proizvod in proizvodi if proizvod["boja"] == boja and proizvod["cijena"] <= max_cijena]
  return pronadeni_proizvodi
```

Identični procesi primjenjuju se i za query parametre kao i za route parametre kada koristimo *type hinting*:

- automatsko parsiranje podataka
- automatska validacija podataka
- automatsko generiranje dokumentacije

Query parametrima možemo dodjeljivati i **zadane (*defaultne*) vrijednosti**:

```
@app.get("/proizvodi") # u FastAPI-ju ne navodimo query parametre u URL putanji
def get_proizvodi_by_query(boja: str = None, max_cijena: int = 100): # očekujemo query parametre "boja" i "max_cijena", ali su im zadane vrijednosti None odnosno 100
  pronadeni_proizvodi = [proizvod for proizvod in proizvodi if (boja is None or proizvod["boja"] == boja) and (max_cijena is None or proizvod["cijena"] <= max_cijena)]
  return pronadeni_proizvodi
```

Svi navedeni query parametri na ovaj način postaju **opcionalni**. Ako ih ne navedemo u URL-u, poslužitelj će ih automatski postaviti na `None`.

Vidimo da se FastAPI ponaša vrlo slično kao i `aiohttp` biblioteka, ali s mnogo više **automatskih značajki** koje olakšavaju razvoj i održavanje koda. Dodatno, tu je dokumentacija koja nam već u ovoj fazi pomaže u razvoju i testiranju API-ja. Konkretno, za primjer rute iznad možemo u dokumentaciji odmah vidjeti:

- koji se query parametri očekuju (`boja`, `max_cijena`)
- koji su tipovi podataka očekivani (`string`, `integer`)
- koje su defaultne vrijednosti (`None`, `100`)

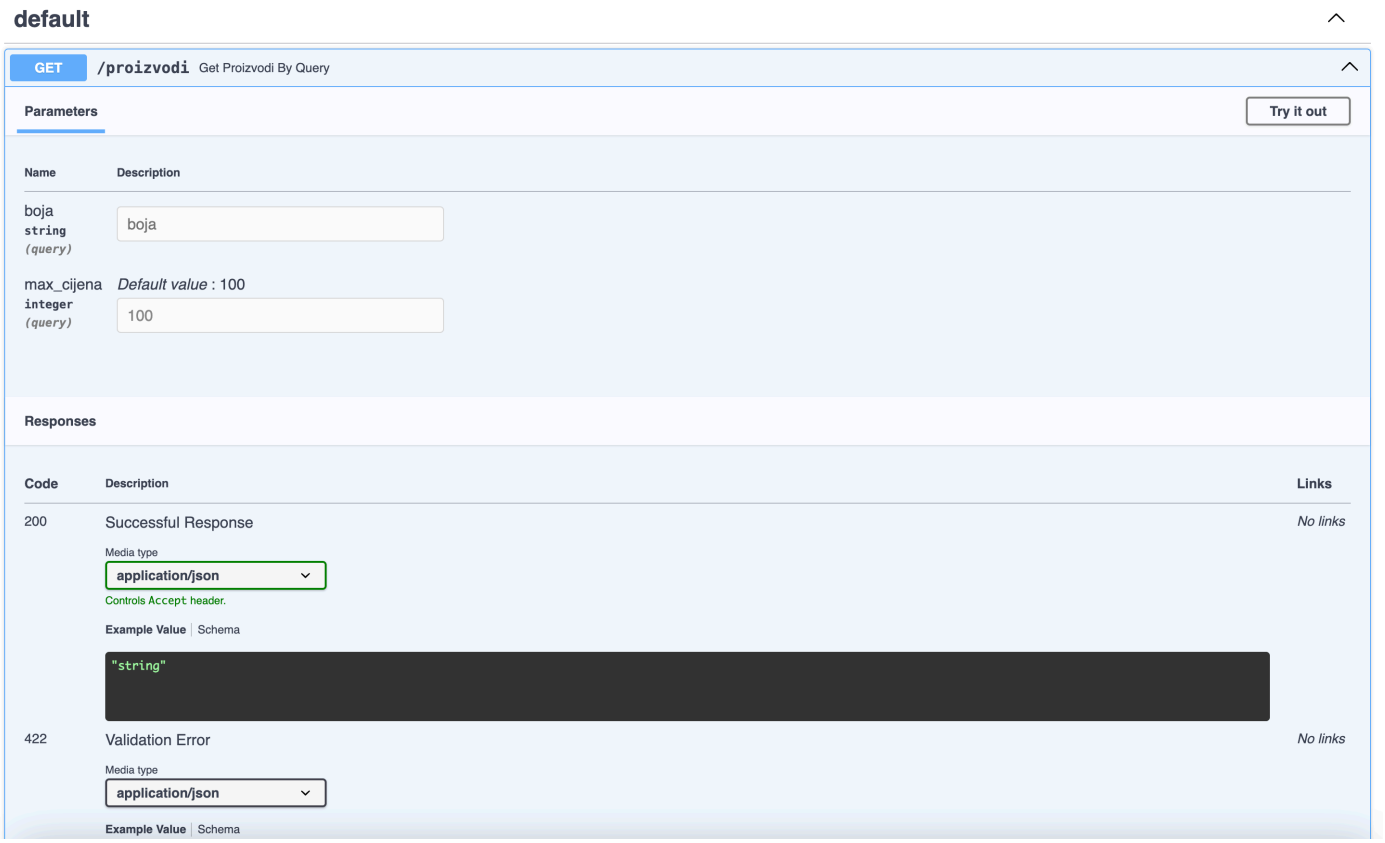

2. Pydantic

Pydantic je najrasprostranjenija Python biblioteka za **validaciju podataka** koja se bazira na *type hintingu* za definiranje očekivanih tipova podataka te automatski vrši validaciju podataka prema tim definicijama. Pydantic je posebno koristan u FastAPI-ju jer se može koristiti za definiranje **modela podataka** koji se koriste za validaciju dolaznih i odlaznih podataka odnosno HTTP zahtjeva i odgovora.

> Dokumentacija dostupna na: https://docs.pydantic.dev/latest/

Jedna od glavnih prednosti Pydantic-a je njegovo ponašanje u IDE razvojnim okruženjima kao što su **VS Code** ili **PyCharm**. IDE-ovi koji podržavaju Python *type hinting* automatski će prepoznati Pydantic modele i pružiti korisne informacije o očekivanim tipovima podataka, što olakšava razvoj i održavanje koda.

Pydantic klase definiramo nasljeđivanjem `pydantic.BaseModel` klase.

Uobičajeno je Pydantic klase odvojiti o `main.py` datoteke kako bi kod bio bolje organiziran te kako bi klase mogli koristiti u više datoteka.

- **Pydantic modele ćemo definirati u zasebnoj datoteci**, npr. `models.py` ili `schemas.py`.

Napravite novu datoteku `models.py`:

Napravit ćemo klasu `Proizvod` koja će predstavljati model podataka za proizvod koji smo prije definirali kao rječnik.

- Prvo uključujemo `BaseModel` **kojeg nasljeđuju sve Pydantic klase**:

```
# models.py

from pydantic import BaseModel
```

Pišemo definiciju klase koja nasljeđuje `BaseModel`:

```
# models.py

class Proizvod(BaseModel):
  pass
```

Unutar definicije klase navodimo, koristeći *type-hinting*, atribute koje očekujemo za proizvod, to su:

- `id` - cijeli broj (`int`)
- `naziv` - string (`str`)
- `boja` - string (`str`)
- `cijena` - decimalni broj (`float`)

```
# models.py

class Proizvod(BaseModel):
  id: int
  naziv: str
  boja: str
  cijena: float
```

Uključujemo ovu klasu u `main.py` datoteku:

```
from fastapi import FastAPI

from models import Proizvod # uključujemo Pydantic model koji smo definirali
```

Međutim, kojoj je svrha ovog modela? U kojoj definiciji rute ćemo ga koristiti? To ovdje nije jasno naglašeno.

Primjerice: Kod POST rute za dodavanje proizvoda u listu, do sad smo koristili `dict` kao tip podataka za proizvod koristeći *type hinting*.

```
@app.post("/proizvodi")
def add_proizvod(proizvod: dict):
  proizvod["id"] = len(proizvodi) + 1
  proizvodi.append(proizvod)
  return proizvod
```

Međutim, to nije najbolji pristup budući da korisnik može poslati bilo kakav JSON objekt, odnosno objekt s proizvoljnim ključevima. Želimo ograničiti korisnika na slanje samo točno određenih ključeva u objektu, konkretno na one definirane Pydantic modelom `Proizvod`.

- jednostavno ćemo zamijeniti `dict` s `Proizvod` u definiciji rute:

```python
@app.post("/proizvodi")
def add_proizvod(proizvod: Proizvod): # zamijenili smo dict s Proizvod
  proizvod["id"] = len(proizvodi) + 1
  proizvodi.append(proizvod)
  return proizvod
```

Međutim postoji **problem**. Ako pokušate poslati isti zahtjev za dodavanje novog proizvoda, vidjet ćete da će FastAPI izbaciti grešku:

```
TypeError: 'Proizvod' object does not support item assignment
```

Zašto dolazi do ove greške?

▶ Spoiler alert! Odgovor na pitanje

Problem je što **Pydantic generira *read-only* modele**, odnosno modele koji ne podržavaju dodavanje novih ključeva u objekt nakon što je objekt inicijaliziran. Naknadnim dodavanjem ključa, dobit ćemo grešku.

Međutim, ako bolje pogledamo vidimo da je inicijalni problem što smo definirali `id` u samom modelu, a zatim *hintamo* taj tip podataka prilikom dodavanja novog proizvoda iako znamo da se `id` automatski dodjeljuje na poslužiteljskoj strani odnosno bazi podataka.

Izbacit ćemo `id` iz modela `Proizvod` budući da želimo da se on automatski dodjeljuje:

```python
# models.py

class Proizvod(BaseModel):
  naziv: str
  boja: str
  cijena: float
```

Ali ko bolje pogledate, problem i dalje postoji jer pokušavamo dodati `id` u objekt `proizvod`:

```python
proizvod["id"] = len(proizvodi) + 1
```

Dakle ulazna struktura je:

```
{
  "naziv": "šal",
  "boja": "plava",
  "cijena": 30
}
```

Izlazna struktura je:

```
{
  "id": 5,
  "naziv": "šal",
  "boja": "plava",
  "cijena": 30
}
```

2.1 Input/Output modeli

Samim time, **uobičajena praksa je definirati više Pydantic modela za svaku strukturu**, ovisno u kojoj fazi obrade se nalazi.

Što trebamo? Korisnik šalje podatke bez `id`-a, a poslužitelj vraća podatke s `id`-om.

Input Model koji korisnik šalje uobičajeno je nazvati s prefiksom `Create` ili `Update`, ovisno o kojoj se CRUD operaciji radi:

```
# models.py

class CreateProizvod(BaseModel):
  naziv: str
  boja: str
  cijena: float
```

Output Model koji se vraća s poslužitelja natrag korisniku uobičajeno je nazvati s prefiksom `Response` ili `Out`:

```
# models.py

class Proizvod(BaseModel):
  id: int
  naziv: str
  boja: str
  cijena: float
```

Vratimo se na `main.py` datoteku i uključimo oba modela:

```
# main.py
from fastapi import FastAPI

from models import CreateProizvod, Proizvod
```

Zamijenit ćemo `dict` s `CreateProizvod` u definiciji rute:

```
@app.post("/proizvodi")
def add_proizvod(proizvod: CreateProizvod):
  proizvod["id"] = len(proizvodi) + 1
  proizvodi.append(proizvod)
  return proizvod
```

Međutim, sada je potrebno napraviti novu instancu klase `Proizvod` kako bi se mogao dodati `id`:

- izdvojit ćemo generiranje `id`-a u samostalnu naredbu
- instancirati ćemo novi objekt `Proizvod` s dodijeljenim `id`-om te preostalim podacima iz `proizvod`

```
@app.post("/proizvodi")
def add_proizvod(proizvod: CreateProizvod):
  new_id = len(proizvodi) + 1 # generiramo novi ID u samostalnoj naredbi
  proizvod_s_id = Proizvod(id=new_id, naziv=proizvod.naziv, boja=proizvod.boja,
cijena=proizvod.cijena) # instanciramo novi objekt Proizvod s dodijeljenim ID-om
  return proizvod_s_id
```

Kod radi, ali možemo skratiti posao koristeći ***unpacking*** i pretvorbu Pydantic modela u rječnik.

Važno! Umjesto da navodimo svaki atribut modela `CreateProizvod` prilikom instanciranja `Proizvod`, možemo prvo **pretvoriti** Pydantic model u rječnik koristeći `model_dump()` metodu a potom raspakirati taj rječnik operatorom `**`

Sintaksa:

```
rjecnik = model.model_dump() # pretvaramo Pydantic model u rječnik
```

Pogledajmo primjer:

```
@app.post("/proizvodi")
def add_proizvod(proizvod: CreateProizvod):
  new_id = len(proizvodi) + 1
  proizvod_s_id = Proizvod(id=new_id, **proizvod.model_dump()) # koristimo ** za
raspakiravanje rječnika
  return proizvod_s_id
```

Vraćamo korisniku `proizvod_s_id` koji je tipa `Proizvod`, a ne `CreateProizvod`!

Dodatno, moguće je naglasiti da je povratna vrijednost funkcije `add_proizvod` tipa `Proizvod` unutar dekoratora koristeći `response_model` argument:

```
@app.post("/proizvodi", response_model=Proizvod) # naglašavamo da je povratna vrijednost
tipa Proizvod
def add_proizvod(proizvod: CreateProizvod):
  new_id = len(proizvodi) + 1
  proizvod_s_id = Proizvod(id=new_id, **proizvod.model_dump())
  return proizvod_s_id
```

Ovo je korisno jer FastAPI automatski vrši validaciju podataka koje vraćamo korisniku, a također i generira dokumentaciju na temelju ovih informacija.

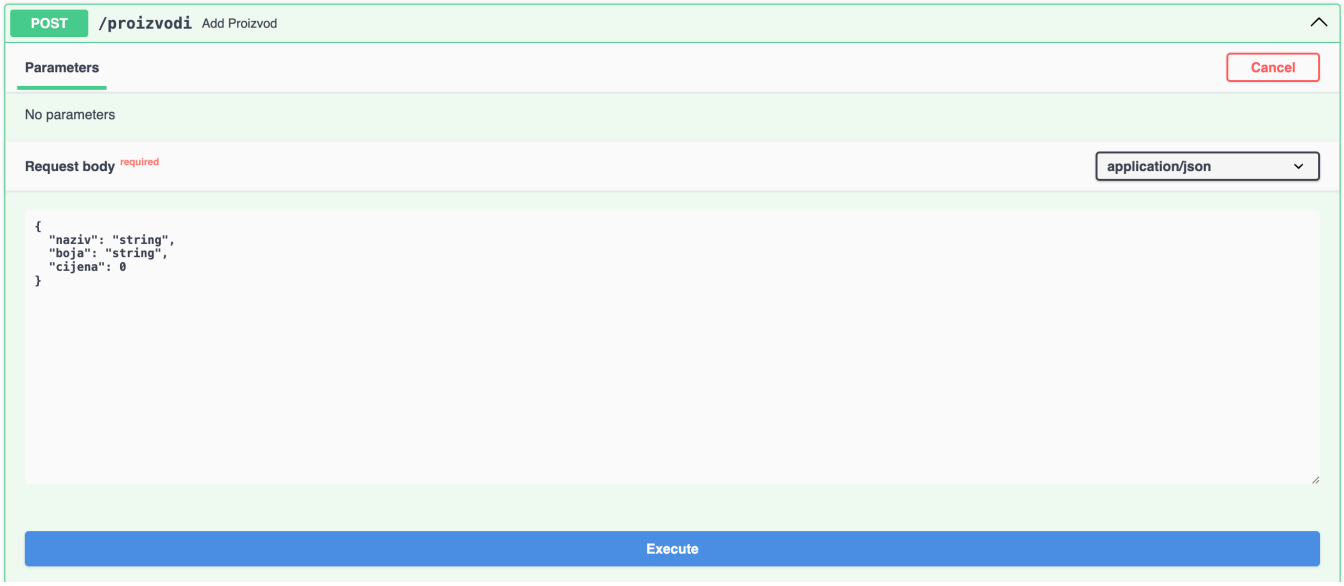

> Uočite da je struktura JSON objekta koji se očekuje (prema Pydantic modelu `CreateProizvod`) odmah prikazana u dokumentaciji

2.2 Zadaci za vježbu - Osnove definicije ruta i Pydantic modela

1. Definirajte novu FastAPI rutu `GET /filmovi` koja će klijentu vraćati listu filmova definiranu u sljedećoj listi:

```
filmovi = [
  {"id": 1, "naziv": "Titanic", "genre": "drama", "godina": 1997},
  {"id": 2, "naziv": "Inception", "genre": "akcija", "godina": 2010},
  {"id": 3, "naziv": "The Shawshank Redemption", "genre": "drama", "godina": 1994},
  {"id": 4, "naziv": "The Dark Knight", "genre": "akcija", "godina": 2008}
]
```

2. Nadogradite prethodnu rutu na način da će **output** biti validiran Pydantic modelom `Film` kojeg definirate u zasebnoj datoteci `models.py`.

3. Definirajte novu FastAPI rutu `GET /filmovi/{id}` koja će omogućiti pretraživanje novog filma prema `id`-u definiranom u parametru rute `id`. Dodajte i ovdje validaciju Pydantic modelom `Film`.

4. Definirajte novu rutu `POST /filmovi` koja će omogućiti dodavanje novog filma u listu filmova. Napravite novi Pydantic model `CreateFilm` koji će sadržavati atribute `naziv`, `genre` i `godina`, a kao output vraćajte validirani Pydantic model `Film` koji predstavlja novododani film s automatski dodijeljenim `id`-em.

5. Dodajte query parametre u rutu `GET /filmovi` koji će omogućiti filtriranje filmova prema `genre` i `min_godina`. Zadane vrijednosti za query parametre neka budu `None` i `2000`.